

VALENȚA STĂRII DE BINE ÎN EDUCAȚIA PREȘCOLARILOR

THE VALENCE OF WELLBEING IN THE EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Aurica BUZENCO, dr., lect. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID:0000-0002-5168-7186
buzenco.aurica21@gmail.com

Olga MUNTEANU, master,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID: 0009-0006-3542-9618
olgamunteanu80@gmail.com

Aurica BUZENCO, PhD, University Lecturer,
“Ion Creanga” SPU of Chisinau
Olga MUNTEANU, master,
“Ion Creanga” SPU of Chisinau

CZU: 373.2.015.3

DOI: 10.46727/c.v1.21-22-03-2024.p311-315

Abstract. The article highlights the importance of the well-being of preschoolers in modern education. The arguments presented certify the necessity of psychopedagogical implications in creating well-being in preschoolers, an idea that encompasses psychological, physical, and social aspects, including objective and subjective data of their lives, elements related to the psychological and emotional development of the child. In the context of the continuous evolution of education and society, well-being in educational institutions has become the subject of numerous debates and scientific documents. Educational institutions must respond to rapid societal changes, including globalization, pandemics, and conflicts, by promoting education that encourages cooperation, problem-solving, and acceptance of diversity. Leveraging well-being for this purpose can bring real benefits to the harmonious development of the preschooler's personality, fundamental to helping children learn, succeed in their studies, become competent individuals, and actively participate in the life of educational institutions and social life.

Keywords: well-being, preschoolers, education, valence.

Educația și societatea de astăzi sunt într-o dezvoltare continuă, iar în ultima perioadă aceasta e și mai intensă, ceea ce determină revizuirea și modificarea acțiunilor educaționale. Provocările educaționale și sociale în care este implicat copilul și nemijlocit personalul didactic sunt multe și variate, motiv pentru care fiecare zi este o nouă călătorie educațională pentru fiecare persoană care urmează acest parcurs.

Tema privind starea de bine în instituțiile de învățământ este de un interes din ce în ce mai mare, motiv pentru care se observă apariția multor documente științifice în mass-media, pe canalele rețelelor de socializare, cu scopul de a îmbunătăți performanța și productivitatea la locul de muncă. Instituțiile de învățământ trebuie să creeze schimbări într-o societate care trece printr-o transformare din cauza globalizării, pandemiilor, diferitelor conflicte, schimbări climatice etc.

Copiii de la o vârstă fragedă trebuie să învețe să trăiască, să se joace, să participe la sarcini comune, să găsească împreună soluții la situații și probleme, să accepte diferențele, să accepte personalitatea, interculturalitatea și diferențele de opinie.

Așadar, Curriculumul pentru Educație Timpurie este implementat în sistemul educațional al Republicii Moldova, bazat pe teorii psihologice și pedagogice, care subliniază necesitatea dezvoltării cuprinzătoare și personale a copilului, abordări privind egalitatea de gen și drepturile omului; concentrarea pe competențele copiilor; starea de bine a copilului [3, p. 8].

Starea de bine a copiilor, cunoscută și sub numele de bunăstare emoțională, este unul dintre elementele esențiale ale unei educații de calitate, inclusiv o atitudine pozitivă față de ei înșiși, viață, viitor, care este modul în care copiii gândesc și simt cu privire la ei înșiși și la lumea din jurul lor. Formarea, dezvoltarea și promovarea potențialului copilului are loc doar atunci când starea de bine este garantată [9, p. 7].

Literatura de specialitate prezintă o varietate de situații în care este experimentată starea de bine. Autorii recunosc că starea de bine este de natură multidimensională și include aspecte cognitive, emoționale, sociale, fizice și spirituale.

Starea de bine cognitivă este asociată cu realizarea și succesul. Aceasta include modul de procesare a informațiilor și de luare a deciziilor. Bunăstarea cognitivă este importantă pentru dobândirea cunoștințelor și învățare.

Starea de bine emoțională se referă la conștientizarea de sine și la capacitatea de a face față adaptării emoționale. Aceasta implică procesul de adaptare și se reflectă adesea în nivelul de rezistență al unei persoane. Bunăstarea emoțională depinde de capacitatea de autoreflexie.

Starea de bine socială este experimentarea unor relații pozitive și conectarea cu ceilalți și este importantă pentru un comportament pro-social și empatia față de ceilalți.

Starea de bine fizică reprezintă măsura în care o persoană se simte sănătoasă și în siguranță din punct de vedere fizic. Bunăstarea fizică creează premise pozitive pentru sănătate.

Bunăstarea spirituală se referă la sentimentul unei persoane de sens și scop. Acesta poate include conexiunea la cultură, religie sau comunitate și include convingerile, valorile și noeme etice. Starea de bine poate fi modelată printr-o serie de influențe generale, inclusiv gradul în care există o posibilitate de alegere, atingere a obiectivelor semnificative, relații pozitive, bucurie, creștere și dezvoltare personală, sănătate și siguranță [8, p. 10].

Educația preșcolară, ca prim pas în procesul educațional într-un mediu instituționalizat, devine imperativă pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor. Pe lângă obligația de a urma această perioadă de pregătire, este garantată și integrarea adecvată în școală, contribuind la formarea personalității copiilor conform standardelor stabilite de societate. Intervențiile educaționale aplicate copiilor trebuie să vizeze deblocarea potențialului fiecărui copil, indiferent de diferențe. Valorizarea potențialului este primul pas în construirea unei stări de bine pentru copil. Dacă este încurajat să exploreze, să cunoască și să descopere, acest proces va duce cu siguranță la creșterea încrederii. Pentru o dezvoltare adecvată, trebuie luate în considerare caracteristicile individuale și specifice vârstei. Unicitatea fiecărui copil și intervenția educativă oferă posibilitatea de modelare a unei personalități unice, complete, creative și autonome.

Starea de bine este strâns legată de învățare și motivație. Nu poți face ceva bun dacă nu ai o stare bună. Mediul în care trăim poate fi stimulant sau dimpotrivă dăunător stării de bine. Acest lucru este valabil și acolo unde copiii își petrec cea mai mare parte a timpului – instituțiile de învățământ. Prin urmare, copiii petrec mult timp la grădiniță și aceasta trebuie să fie parte integrantă a modelării stării de bine a lor, cu toate aspectele sociale, fizice și emoționale. Starea de bine a copiilor preșcolari influențează capacitatea de a-și atinge întregul potențial. Calitatea

relațiilor copiilor între ei și adulți, precum și calitatea mediului lor de învățare are un impact semnificativ asupra dezvoltării personalității copiilor. A fost demonstrat că mediul fizic, social și emoțional în care cadrele didactice și copiii își petrec cea mai mare parte a zilei poate avea un impact asupra sănătății și bunăstării lor fizice, emoționale și a stării de bine.

Educația timpurie este baza învățării pe tot parcursul vieții, baza bunăstării individuale, sociale și economice și baza dezvoltării durabile. Prin urmare, educația timpurie trebuie să fie o forță motrică pentru bucuria de a învăța, ceea ce duce la construirea unei comunități orientate spre învățare, o comunitate care dobândește capacitatea interioară de a recunoaște și rezolva probleme și de a face progrese, având ca scop calitatea vieții fiecărui individ în toată complexitatea ei.

Este clar că atunci când educatorii își îndeplinesc sarcinile, ei sunt parte integrantă a mediului educațional, adică pentru a face fiecare copil să se simtă binevenit, educatorii oferă un mediu sigur care satisface nevoile unice de învățare ale preșcolarilor, educatorii încurajează preșcolarii să coopereze, să participe la diverse activități și să își asume riscuri în procesul de învățare [10, p. 3].

Orientarea copilului spre învățare/dezvoltare are loc prin crearea unui mediu educațional adecvat, prin crearea de spații în cadrul grupului care să permită dezvoltarea liberă și să pună accent pe starea de bine a copilului. Educatorii au responsabilitatea de a crea un mediu de învățare care să fie atractiv, confortabil, sigur, funcțional, să invite copiii să se joace și să se angajeze în activități, ca să se simtă stăpâni și în siguranță.

În acest sens, L. Cozolino utilizează noțiunea de mediu susținător, ce reprezintă un spațiu interpersonal care generează reglarea emoțională, siguranța și încurajarea, astfel încât susține încrederea reciprocă, explorarea și învățarea adaptivă [1, p. 123].

Beneficiile unui mediu educațional pozitiv includ fericirea și bunăstarea, un sentiment mai puternic de apartenență și o calitate îmbunătățită a vieții pentru cei implicați în procesul educațional. Indirect, poate duce la îmbunătățirea performanței academice. De asemenea, putem schimba aspectele negative ale vieții școlare prin reducerea intimidării, hărțuirii și absenteismului. Are posibilitatea de a reduce, anxietatea, frica, depresia și lipsa de motivație. Starea de bine în timpul copilăriei și adolescenței oferă o bază solidă pentru o bună sănătate mintală la vârsta adultă.

Mediul educațional poate potența bunăstarea socială, emoțională și capacitatea de învățare când:

- este cald, prietenos și recompensează învățarea;
- promovează în special cooperarea și mai puțin competiția;
- oferă susținere și facilitează comunicarea deschisă;
- încurajează activitățile creative [5, p. 38].

Mediul fizic cuprinde tot ce înconjoară grădinița. Podelele, pereții, forma și dimensiunea sălilor de grupă, spațiul pentru activități în aer liber, mobilierul, materialele, echipamentele și jucăriile, toate influențează experiențele copiilor. Culorile neutre și iluminarea caldă și naturală creează o atmosferă benefică. Mobilierul trebuie amenajat astfel încât să asigure calmul și o bună izolare fonică. Un mediu bine construit va ajuta la dezvoltarea jocului complex, la demonstrarea independenței, la dezvoltarea abilităților sociale și de rezolvare a problemelor. Copiii sunt entuziasmați și stimulați să înceapă să învețe, să exploreze materialul și să descopere noi adevăruri.

O altă cerință este planificarea activităților în funcție de resursele disponibile ale educatorului. În centrele de activitate trebuie să existe materiale diverse, bogate și atractive. Materialul pe care ar trebui să-l aibă centrele de joacă va stimula curiozitatea și va încuraja dobândirea de noi cunoștințe. Modul în care este distribuit și poziționat trebuie să creeze o atmosferă distinctă, sigură, estetică și confortabilă, care să stimuleze urmărirea intereselor fiecărei persoane în cunoaștere și cercetare [7, p. 69].

Construirea unor relații puternice cu copiii și capacitatea de a-i face să se simtă bine necesită o comunicare orizontală. Comunicarea de la egal la egal impune adulților care comunică cu copiii, inclusiv educatorii, să respecte următoarele condiții:

- formarea empatiei – a capacității de a se plasa imaginar în poziția copilului pentru a-i înțelege mai bine „eu-l”, capacitatea de a vedea lumea „cu ochii” săi, prin prisma viziunilor și reprezentărilor lui;
- capacitatea adultului de a se ridica până la nivelul de înțelegere a adevărului „copilăresc”;
- stabilirea comunicării cu copilul se bazează pe dorința constantă de a cunoaște specificul personalității lui, conștientizarea schimbărilor care se produc la el, conștientizarea stărilor emoționale, a lumii lui interioare. Respectând individualitatea copilului, ținem cont de nivelul lui de dezvoltare, știind că acesta poate să nu coincidă cu legitățile generale ale dezvoltării, fiind într-un ritm accelerat sau întârziat.

Formarea și respectarea independenței și autonomiei copiilor este, la fel, un context care asigură starea de bine a copilului. Trebuie să fim conștienți de faptul că la vârsta preșcolară structura comunicării noastre cu copiii se schimbă, relațiile egalitare și de cooperare sunt puse în valoare în diverse activități (joc, convorbire, construcție etc.) prin colaborare și cooperare. Imitația cuprinzătoare este înlocuită treptat cu elemente de atitudini critice cu privire la acțiunile semenilor și adulților, apar primele forme de comportament independent. În comunicarea noastră, copilul nu trebuie să apară ca un elev sau învățăcel (care este în permanență educat); este important ca copiii să înțeleagă că pot fi, într-o anumită măsură, egali cu adulții. Acest lucru valorifică încrederea copiilor în propriile forțe și cunoștințe, făcându-i capabili să evalueze și să integreze cu precizie modelele de comportament social. Putem crea situații în care nevoia noastră de ajutor să fie modelată, situații distractive de competiție, situații de joc cu „greșeli” programate pentru ca copilul să observe și să se corecteze etc. Le permitem copiilor să-și exprime liber atitudinile și opiniile pentru a identifica și găsi cauzele lucrurilor nepotrivite și pentru a le corectea. Independența copiilor în judecată, în exprimarea propriilor atitudini va fi împiedicată dacă acestea sunt filtrate de cenzura strictă a noastră, a adulților. Putem supune controlului formele de exprimare doar dacă pot dăuna personalității cuiva. Copiii trebuie să aibă dreptul de a avea o opinie și de a o exprima liber atunci când interacționează cu ceilalți [7, pp. 90-94].

Satisfacerea nevoilor copiilor este unul dintre sloganurile care ar trebui să-i ghideze pe adulți (în special, părinți și educatori). Cel mai bun mod de a realiza acest lucru este educarea prin iubire. Educația prin iubire este o educație proactivă, care anticipează nevoile de bază ale copiilor și e orientată spre satisfacerea lor.

Educația eficientă care aduce starea de bine se bazează pe patru „pietre de temelie”:

1. satisfacerea nevoilor emoționale și de iubire ale copilului;
2. asigurarea unei pregătiri pline de iubire, dar și formarea unei discipline a copilului;
3. asigurarea unei protecții fizice și emoționale;
4. explicarea și exemplificarea controlului mâniei.

Dacă lipsește unul dintre aceste precepte sau nu se pune accentul necesar pe el, copilul ar putea să se confrunte cu anumite probleme [12, p. 34].

Concluzionând, putem afirma că starea de bine în timpul copilăriei pune temelii solide pentru o sănătate bună la maturitate.

Grădinița joacă un rol important în conectarea dezvoltării personalității copilului la bunăstarea individuală și colectivă, care va modela permanent valorile și atitudinile societății în care trăiește copilul. Activitatea din instituția de învățământ preșcolar este cea care creează calitate și, prin urmare, starea de bine a educatoarei este o condiție pentru bunăstarea copiilor. Acest lucru poate fi asigurat doar printr-un management eficient al educației, la nivelul sistemului și al furnizorilor de educație, precum și printr-un dialog continuu între partenerii sociali.

Mediul joacă un rol la fel de important în starea de bine a copiilor preșcolari, care trebuie să fie sigur, stimulativ și să faciliteze interacțiunea socială și dezvoltarea cognitivă.

Educatorii, prin intermediul abordărilor și al relațiilor construite cu copiii, pot promova sentimentul de securitate și sprijin, contribuind astfel la starea de bine a micuților.

Programul educațional trebuie să abordeze nu doar aspectele cognitive, ci și emoționale, sociale și fizice ale dezvoltării copilului. Fiind esențial pentru o dezvoltare echilibrată a copiilor, acesta promovează starea de bine la preșcolari.

Implicarea părinților în promovarea stării de bine a copiilor preșcolari, printr-o colaborare strânsă cu educatorii, poate asigura o continuitate a procesului educațional și de îngrijire în afara mediului preșcolar.

Bibliografie:

1. COZOLINO, L. *Predarea bazată pe atașament. Cum să crezi o clasă tribală*. București: Trei, 2017. 312 p. ISBN 978-606-719-723-5.
2. CUTASEVICI, A., CRUDU, V., GUȚU, V., VRÂNCEANU, M. *Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova*. Chișinău: Lyceum, 2018. 76 p. ISBN 978-9975-3285-4-8.
3. CUTASEVICI, A., CRUDU, V., GUȚU, V., VRÂNCEANU, M. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Chișinău: Lyceum, 2019. 92 p. ISBN 978-9975-3285-6-2.
4. *Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară*. Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova [online] [citat 13.03.2024]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_cor3.pdf
5. *Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară*. Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova [online] [citat 13.03.2024]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_cor3.pdf
6. IRIMIE, S. *Evaluarea stării de bine a copilului în școală*. Cluj, 2017-2019, p. 29.
7. *Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie în anul de studii 2021-2022* [citat 10.03.2024]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/1_repere_et_2021-2022_02.08.2021-final.pdf
8. VRÂNCEANU M., PELIVAN V. *Organizarea procesului educațional în instituțiile preșcolare pentru anul de studiu 2015-2016*. Chișinău, 2015. 19 p.
9. VRÂNCEANU, M., coor. gen.; CUTASEVICI, A., CRUDU, V., experți-coord. naț.: GUȚU, V., contribuții: BODRUG-LUNGU, V. *Curriculum pentru educație timpurie*. Chișinău: Lyceum, 2019. ISBN 978-9975-3285-7-9.
10. VRÂNCEANU, M., TERZI-BARBĂROȘIE, D., TURCHINĂ, T.Ș. *1001 idei pentru o educație timpurie de calitate*. Chișinău: Centrul Educațional „Pro Didactica”, 2010. 216 p. ISBN 978-9975-4125-1-3.